

‘Zorg moet veel transparanter’

Maak jaarrekening verplicht voor alle zorginstellingen, zegt hoogleraar

Siem Eikelenboom en Marieke ten Katen
Rotterdam

Alle bedrijven die zich met zorgverlening bezighouden, zouden verplicht een jaarrekening moeten publiceren. Pas dan wordt het voor de overheid mogelijk goed in beeld te krijgen waar er kan worden bezuinigd en hoe de almaar stijgende zorgkosten beteugeld kunnen worden. Dat zegt Jeroen Suijs, hoogleraar accountancy aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam.

Tot twee jaar geleden bekeek Suijs alleen jaarrekeningen van bedrijven. Pas toen Omroep Gelderland hem in 2015 benaderde, is hij zich in de zorg gaan verdiepen. De regionale nieuwszender vroeg Suijs eens met een kennersblik te kijken naar de jaarrekeningen van zorginstellingen in de provincie Gelderland. Hoe meer jaarrekeningen hij doornam, hoe groter zijn verbazing: ‘Ik had niet gedacht dat je in de zorg zo veel kunt verdienen. Met name de kleinere zorginstellingen met een relatief lage omzet laten vrij hoge winsten zien.’

Die winsten zijn lang niet altijd in beeld bij toezichthouder Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Uit onderzoek van het FD afgelopen maand bleek dat een groot aantal zorginstellingen zich aan het financiële toezicht in de sector weet te onttrekken door een simpele constructie met een besloten vennootschap (zie kader).

Suijs maakt zich hier zorgen om. ‘Een zorginstelling kan de zorgverlening uitbesteden aan een besloten vennootschap van dezelfde eigenaar. Die bv hoeft geen uitgebreide jaarrekening in te leveren, maar kan volstaan met een balans, zonder winst- en verliesrekening. Dan heb je als toezichthouder of als samenleving geen zicht op wat er financieel gebeurt. Wordt er winst gemaakt? Zo ja, hoeveel? En waar wordt die winst aan besteed?’

V Hoe kun je voorkomen dat zorginstellingen zich aan het financiële toezicht onttrekken?

‘Ik vind dat alle zorginstellingen die bekostigd worden met gemeenschapsgeld verplicht moeten worden een vergunning van het ministerie te hebben. Ook de bedrijven waar de zorg aan uitbesteed wordt. Dat is nu niet het geval. De bedrijven moeten daarnaast allemaal een uitgebreid jaarverslag gaan deponeren, met daarin minimaal een balans, de winst- en verliescijfers, een kasstroomoverzicht en een lijst van alle zorgbedrijven waarmee zaken worden gedaan. Het FD schreef eerder over een oogkliniek in Noord-Holland die als stichting de zorg uitbesteedde aan een bv. Die bv bleek miljoenenwinsten te maken. Als je mijn voorstel overneemt, wordt transparant wat in die bv precies met dat geld gebeurt.’

Hoogleraar accountancy Jeroen Suijs wil meer inzicht in geldstromen.

FOTO: RIES VAN WENDEL DE JOODE VOOR HET FD

Truc

Begin november bleek uit onderzoek van het FD dat zorginstellingen een simpele manier hebben gevonden om zich aan het financiële toezicht te onttrekken.

Veel zorginstellingen brengen de verplichte ministeriële vergunning om zorg te mogen verlenen, de zogenoemde Wtzi-vergunning, onder in een stichting. Deze stichting besteedt de zorg vervolgens uit aan een besloten vennootschap. Voor deze bv gelden de regels van de zorgsector niet, zoals een verbod op winstuitkering en een normering voor het salaris van bestuurders.

Wettelijk gezien zijn de constructies niet verboden, maar volgens verschillende experts is de werkwijze ‘niet in lijn met de geest van de wet’. Zo is het door de constructies volstrekt onduidelijk wat bestuurders precies verdienen in de bv’s.

Ook bleek dat sommige bv’s flinke sommen dividend uitkeren en dat miljoenen worden opgepot in de holdings van de directeur-groootaandeelhouder.

V Dat betekent dat alle zorginstellingen een jaarrekening moeten indienen en een accountant moeten inhuren. Dan lopen de kosten in de zorg juist weer op.

‘Dat gaat inderdaad gepaard met extra kosten voor een accountant. Maar niet meer dan dat. Als het goed is, haalt een zorginstelling de cijfers zo uit de eigen administratie. Ik neem aan dat je als bestuurder toch ook precies wilt weten hoe het bedrijf er voor staat? Bovendien krijgt een toezichthouder door de transparantie meer zicht op de geldstromen en de mogelijkheid om zo zorgbedrijven te vergelijken. Waarom heeft dat ene bedrijf zulke hoge personeelslasten? En waarom is die instelling zo veel kwijt aan advies- of huurkosten?’

V In principe geldt er een winstverbod in de zorg, maar voor bepaalde deelsectoren, zoals de thuiszorg, geldt een uitzondering. Dat zorgt voor een grijs gebied. Zou een algeheel verbod helpen?

‘Naar mijn mening moet de discussie niet te veel gaan over die winstuitkeringen. Winst is maar een administratieve uitkomst. Voor een directeur-groootaandeelhouder van een zorginstelling zijn er veel meer mogelijkheden om geld aan het zorgbedrijf te onttrekken. Bijvoorbeeld door de zorgverlening uit te besteden aan de eigen bv. Maar ook door een aparte tak op te richten.’

‘Ik had niet gedacht dat je in de zorg zo veel kunt verdienen. Met name kleinere instellingen laten hoge winsten zien’

ten voor adviesdiensten of trainingen aan medewerkers. Die stuurt vervolgens facturen naar het zorgbedrijf. Daarom hamer ik zo op financiële transparantie. Dan kan de toezichthouder die trucs gemakkelijker ontdekken.’

V Is die toezichthouder niet onderdeel van het probleem? De Inspectie reageert alleen op signalen en heeft niet de kennis en capaciteit om actief de jaarverslagen te controleren.

‘Er ligt nu een wetsvoorstel om dat financiële toezicht over te hevelen naar de Nederlandse Zorgautoriteit. Die zou dat wel moeten kunnen. Mits ze overvoldende financiële informatie kunnen beschikken. Zonder die informatie is goed toezicht niet mogelijk, ook niet door de NZa.’

V Het zijn vooral kleine zorginstellingen waar miljoenenwinsten worden gemaakt. Op het totale zorgbudget van bijna € 100 mrd is dat toch klein bier?

‘Dat klopt, maar het is een politiek vraagstuk hoe je daarmee om wilt gaan. Vindt Den Haag het prima dat kleine zorgbedrijfjes miljoenenwinsten kunnen doorsluizen naar hun aandeelhouders? Het is een moreel vraagstuk. Een tijdje geleden speelde een discussie over huurtoeslagen die werden overgemaakt aan Bulgaren die hier helemaal niet woonden. Op het totaal van het budget van de Belastingdienst betrof het een druppel, maar iedereen wond zich er over op. Waarom? Omdat men vond dat het niet kon. Vinden we het dan wel goed dat in de zorg miljoenenwinsten worden gemaakt van geld dat wij met elkaar betalen?’